

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Félévesre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévesre . . . 1 > 50 >

Helyben házhoz adva:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévesre . . . 2 frt — kr.

Videkre postán szállítva.

Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévesre . . . 2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Meg jelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 2 kr.

Századvégi irányok.

Igy nevezhetnők talán azt a nyílt levelet, amelyet Bodnár Zsigmond egyetemi magántanár a napokban dr. Lengyel Bélához, a budapesti tudományos egyetem ez évi rektorához intézett.

Lesúlytöbbs kritikát »ultramontán-kerikális« lapban sem olvastunk régen a jelenlegi kiáltó korhadtt uralkodó rendszer valamennyi fázisa felett, mint ebben a levélben.

Bodnár Zsigmond az ezredéves ünnep alkalmából megtartandó tanügyi kongresszuson nem hajlandó részt venni, mert az ő jelenléte, azzal a realisztikus irányzattal szemben, mely minden más véleményét lehurrog és üldöz s amely ott azon a gyűlésen is uralkodni fog, csak kiáltó tiltakozás volna, mert »a mai idő komoly gondolkodásra alkalmatlan«, s mert a tanfőnökeink »erkölcsileg közönyös, felsőbb eszmei gondolkodásra képtelen üzletemberek.«

Erős szavak, zsenialis jellemzések! de hisz nem mi mondjuk ezeket, hanem egy a liberalizmus vizén évtizedekig a többi korifeusokkal együtt evezett aposztata pap, akit önértékes szavaíért, férfias bátorságáért épen ez oknál fogva nem lehet elfogultságról vádolni.

Megérdemli ez a levél, hogy egy kissé foglalkozzunk vele!

Szerint az a realisztikus, más szóval szabadelvű irány, amely nálunk huszonöt év óta uralkodik, nem hozott semmi üdvöset sem a hazára, sem a közjóra, sem az irodalomra, sem a tanügyre, sem

a közművelődésre, sem a családi életre, sem az egyedre.

Nem a hazára, amely nem hatalom, nem varázserővel bíró reális való többé, hanem legtöbbeknél »üres frázis«, amelyet népszerűséget hajhász, kozmopolita lelkületű szélhámosok egész az unalom undorig hajtogatnak üdvözlések és felköszöntések alkalmával. Államférfiainkat, honatyáinkat, publicistáinkat nem a haza üdvé, nem az igazság vezet, hanem »az önérték, anyagi haszonlesés, protekció.« Ennek szolgálatában nem haboznak »az V. század szofistáira emlékeztető csúfírcsavarással fehérnek mondani a feketét, feketének a fehéret, nem haboznak az ország színe előtt hazudni.« A Miklós-Pulszky-Fehérváry-Gyomai-Babó-Dániel-féle »zsebelőtársaságok zsákmányaiává lettek a cenzuralizált országok.«

Nem hozott semmi üdvöset az irodalomra, a szépművészetekre, melyek szennyműveikben naponként égig magaslatják a bűnt, szinpadon és regényben és sárral dobálják az erényt és mindazt mi eszményi, s kézzel nem fogható. A szinpadon az apa, a férj, a felsőség, az isteni és erkölcsi rend rovására nevetnek.

Ilyen gyümölcsöket termelt a családi életben is. Keresztény, vallásos anya helyett örökös szórakozások után futó divathölgyet, családián nevelt, dolgos nő helyett kielégíthetetlen igényű emancipált hölgyet, szorgalmas és engedelmes gyermekek helyett, pazar és követelőket termelt.

»A vallásból elenyészett az ideális lelkesedés s vagy léha közöny, vagy tel-

hetetlen vágy, vagy misztikus érzés foglalta el helyét, melynek nincsen ereje felázadni az általános demoralizáció ellen.« Nem mintha a vallás erkölcsi, teremő és átalakító ereje csökkent volna, hanem mivel szolgálban nincs meg az odaadás, lelkesedés, egyszerűség, amely megkívántatná ahhoz, hogy az erkölcs-telenség hatalmas áramlata feltartóztassék.

Nem hozott semmi üdvöset a sem a köz- sem az egyéni jólétre. Mivel nagyobb ma a közjó, mennyivel boldogabbak ma az egyes emberek ma, mint voltak huszonöt évvel ezelőtt? Semmivel! Legfeljebb azzal, hogy az országok majdösszeroskadnak az államadósság és katonatartás évenkénti miriárdnyi hadisáczá alatt, az urbéri telek gyors egymásutánban siklik ki a magánosok kezeiből. A kisipart tönkretette a gyári ipar, a kisbirtokost a töke, s a gyárak füstölő kéményei és a kapitalizmus nyomában megszületett s azóta nő, csontosodik, csinosodik a kiáltó pauperizmus, szocializmus és alföldi munkáskérdés.

Ilyen gyümölcsöket hozott végül a tanügy terén is. Kioltotta a komoly munka szeretetét, az igazi tudásvágyat tanuló és tanárokból egyaránt. Erkölcsös, tudnivaló ifjúság helyett termelt blazirt gépeket, akiket nem érdekel semmi érdekes, szép, ideális jó, csak az érzékiség és léhaság. Tudományosan képzett tanárok helyett teremtetett legtöbb esetben »jám-bor mesterembereket«, tanításból élő »üzletemberek«, a kik elhanyagolva tudományos foglalkozásukat »minden féle

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Hőscsinálás.

— Gyakorlati tanácsok kezdő írók számára. —

Hogy a ki egy regényt vagy novellát, sőt csak egy kis novellát vagy humoreszket is ír, annak hősré, illetve hősnőre van szüksége, azzal mindenki tisztában szokott lenni, aki az írás művészetéhez szegődött, vagy szegődni akar; de a nehézségekkel, melyekkel egy ilyen használható hősré a felkutatása és megfelelő átalakítása össze van kötve, csak igen kevesen vannak mindjárt eleinte tisztában.

Persze, a laikus azt hiszi, hogy minden ember lehet szükség esetében hős, és mint ilyen alkalmazható is. De a szakember tudja, hogy még egy, a hősségre szembeszökőleg alkalmas ember sem nélkülözhet bizonyos preparálást, és hogy a hős megteremtése olyan elővigyázati szabályokat és tekinteteket igényel, melyről a beavatatlannak fogalma sincs.

Mindjárt először is, ami a hősré külső körülményeit illeti, őrizkedjék a kezdő író azt egy nagyon sok gyermekkel megáldott családból kiválasztani. Egy feltűnő gyereket ugyanazon regényben elpusztítani csaknem oly nehéz, mint azon gyerekeket világra szülni és felnevelni. De minek is vegyen az ember magára ilyen felesleges terhet! A sok hiábavaló gyerek mindig csak a lába közé akad a hősré és a szerző még annak a kellemetlenségnek is kite-

heti magát, hogy története folyamán egyik vagy másik könnyelműen életre keltett gyermekét, az olvasó rettenetes bámolatára, egészen elfelejti.

Solo-fiúk és egyetlen leányok tehát már régóta igen kedveltek ezen a téren. Csak angol regényeknél tanácsos egypár idősebb testvért közügyben tartani. Ezeknek azonban nincs egyéb dolga, mint az, hogy midőn a hős a nyomorban immár minden kincsét átszenvedve, egész szabályszerűen kétségbe akar esni, a történet háttérében minden lármát és feltűnést nélkül valami módon nyakukat szegjék és a hőst általánosan örvendően meglepetéssel minden czimeik és vagyonuk örökösévé tegyék.

Ami a hős egyéb körülményeit illeti: kerüljön az író minden félig-meddig való dolgot. Ha alávalónak és obskurnak kell lennie, legyen az teljes mértékben. Sue Jenő és Zola, kik hőseiket és hősnőiket nagy kedvveléssel huzzák elő a legközelebbi sárcsatornából vagy a mosóteknő mögül, ebben a tekintetben igen jó példát mutatnak; de ha gazdagnak és tekintélyesnek akarjuk hősünket, ne legyünk itt se tartózkodók.

Minek szorítsunk egy hőst 100,000 tallér, mikor csak egy nullába kerül neki egy milliót adni? Egy ismert párisi lap egy még ismertebb nevű írónak oly megjegyzés mellett küldte vissza beküldött regényét, hogy nem használhatja, mert a hősnőnek csak 5000 frank évi jövedelme van, a lap olvasói pedig megkívnának legalább 50,000-et.

Hiszen mind az olvasóra, mind a szerzőre nézve egyformán kellemes, ha a pénzt, melyet a központi életben, fájdalom, ugysis oly takarékosan kell bálni, egyszer telt marokkal szórhatja.

Tanácsos azonban a hősré vagyoni kimutatását valami különös pénzben fejteni ki. Pl. tallérokban, livresekben, avagy maravedikben, a mikről senki sincs tisztában, legkevésbé a szerző maga, hogy tulajdonképpen mennyit is érnek. Ennek az a jó oldala, hogy nem csiphe-tik olyan könnyen a hőst vagyonának túlságos, esetleg 2—3 ízben való elköltésén, mert senki sem tud utánaszámolni. Id. Dumas pistolokban fizeti a hőseit, egy más író meg legszívesebben dublonokban. Legokosabb Ponson: ő rendes évjáradékot ad nekik.

Hogy a hősréknél, meg a hősnőknél nem szabad olyannak lenni, mint más közönséges halandónak, az magától értetődik. Szépség és csunyaság, — nemesek csunya hősré, hanem csúf hősnő is voltak már szépirodalmilag alkalmazva, de ezen utóbbi kísérlet kezdőknek nem igen ajánlható, — mindig kivételes mértékben legyen a hősréknél jelen. Ha szép, ha nagyon szép valaki, az még nem elég: kell rajta valami különösnek, valami nem rendesnek lenni, hogy az bizonyos pikáns mellékízt adjon.

A haj és a szemek itt a legkorlátlanabb tért nyújtják a képzeletnek.

Olvastam egy novellát, melyben egy leány jön elő, kinek barna hajában, épen homloka felett, egy fehér fűrt van: ez igazán hősnőies!

pénzügyintézetnél, részvénytársaságoknál és más üzleteknél kereskednek».

»Tíz-tizenöt év óta mitse hallunk és olvasunk mást a tanügyi konferenciákon és közoktatási folyóiratokban, mint a test neveléséről, a tanítás könnyítéséről, a tananyag rövidítéséről, a gondolkodás nélküli szemléltetés terjesztéséről, minden eszmeinek kiszorításáról, a klasszikusok megvetéséről, hangversenyek, színelőadások, táncmulatságok rendezéséről, a külsőség, a formaság, a csín gyarapításáról».

Ime ezek a mai uralkodó rendszer gyümölcsei minden téren!

Ezek az irányelvek lengik át Bodnár Zsigmond levelét röviden, demarkans vonásokkal megírva. Hogy mennyire eleve-nükre tapintott vele azoknak, a kiknek szánta, kitetszik abból, hogy az összes fővárosi lapok közül mindössze kettő vett róla tudomást. A többi halgatott felőle, mint »süket disznó a buzában»; mert hisz az ilyen dolgokat nem jó az olvasók előtt feltárni, most könnyen gondolkozásba ejtené őket és siettetné a korrupció uralmának rég megérdemelt halálát.

Mi a magunk részéről megjósolhatjuk Bodnár Zsigmond egyetemi magántanár-nak, a nélkül, hogy Falb szerepére vállalkoznók, hogy nem lesz Wlasics utódja; de azt hisszük, a mennyire e nyílt, bárkissé tulheves fellépéséből karakterére következtetünk, hogy nem is vagyódik a mai állapotok mellett a tanügy élére állani.

Annyi bizonyos hogy levelével jó adag ürmöt vegyített a millenniumi bakhaná-liák bankettezőinek poharaiba.

Előkészületek a választásokra.

Az előkészületek az őszi választásokhoz már megkezdődtek. Számos megyében a hűvöti ünnepek alatt bizalmas értekezleteket tartottak az ellenzéki pártok tagjai, a mely alkalommal a képviselő-jelölésre vonatkozólag határozatokat hoztak. A nemzeti párt elnökségé-

hez is már sok jelentés érkezett, amelyek mutatják, hogy az egész országban hozzá fogtak az előkészületekhez és az egyes választó kerületekben, különösen nagy súlyt fektetnek arra, hogy a kerületbe tartozó és ne idegen jelölteket léptessenek fel. A jelentésekből kitűnik az is, hogy a földbirtokosok is élénkebben vesznek részt a politikai életben, mint eddig.

Közös miniszteri tanácskozások.

Krieghammer közös hadügyminisztert ez idő szerint kedvezőtlen egészségi állapota megakadályozza abban, hogy Budapestre utazhassék. Ennek következtében a közös budget megállapítása céljából tartandó közös miniszteri tanácskozásokat nem tarthatják meg Budapesten, e hó tizedikén, mint annak idején tervezték, hanem a magyar miniszterek a kiegyezési tárgyalások befejezte után Budapestről Bécsbe utaznak s a közös költségvetésre vonatkozó miniszteri tanácskozások ott fognak lefolyni.

A bimetallisták akciója.

Azon egyoldalú iránynak, mely csak az aranyat akarja a valutában uralkodóvá tenni, már mutatkozik az ellenhatása. Angliában, Belgiumban, Németországban és legutóbb Ausztria parlamentjében is történtek olyan felszólalások, melyeknek célja, hogy az ezüstöt ismét visszahelyezzék azon helyre, a melyet az előtt elfoglalt, mert a feltűnő áringadózások káros következményei már mindenütt mutatkoznak.

Nálunk azonban még eddig csak nagyon csekély mértékben történtek kísérletek a bimetallismus helyreállítására, a mi természetes következménye annak, hogy még csak rövid idő óta hozták be hazánkba az aranyvalutát és jól lehet már mindenütt érzék az országban gazdaságunk pangását, még sem merészték ezt az aranyvalutával összefüggésbe hozni. Wekerle is Suess osztrák képviselőnek a bimetallismusra vonatkozó javaslatáról akként nyilatkozott, hogy ez irány hazánkban csak kárára válhatik és az országot, nem lehet kétes eredményű kísérleteknek kitenni, pedig éppen az arany valuta hívei azok, kik Magyarországot ha nem is kétes, de bizonyára káros eredményű kísérleteknek tették ki. A bizalom az aranyvaluta iránt

egész Európában megrendült és a bimetallismus kezd elő térbe lépni.

Ennek jeléül tekinthetjük azon beszédet is, a melyet a képviselőház tegnapi ülésén Szemere Huba a függetlenségi párt tagja mondott el s a melyben a termények olcsóságát is az aranyvalutával hozza összefüggésbe, ezért tehát határozati javaslatot nyújtott be, a melynek célja ugyanaz, mint az angol, belga, német és osztrák képviselőházakban tett javaslatok t. i. az ezüst árfolyamának megállapítása.

Hogy e kérdés mily fontos és a körülmények mennyire szükségessé teszik ez intézkedést, mutatja az angol parlamentnek határozata is, a melyben utasították a kormányt, hogy minden ily irányu törekvést támogasson. Annál feltűnőbb e határozat, mert éppen Angol-országnak, mely oly nagy tőkével rendelkezik, nem állhatna érdekében oly irányt támogatni, mely az országra káros volna, mint a melynek az aranyvaluta hívei a bimetallismust feltüntetni akarják. Azonban mennyivel inkább szükséges minálunk intézkedéseket tenni, hogy az ezüst árfolyam-hanyatlásának gátat vessünk! Az arany beszerzésének nehézségei már Ausztriában is mutatkoznak és így ott is nem mutatnak semmi kedvet a valuta-rendezés folytatásához.

Ezért kíváncsian várjuk, hogy a budget tárgyalások folyamán lesznek-e még, kik e fontos kérdéssel foglalkozni fognak. Annyi bizonyos, hogy a többség Szemere javaslatát elfogja vetni még pedig nemcsak azért, mert a többség az ellenzék minden javaslatát elveti, hanem azért is, mert éppen az aranyvalutát tartja áldásos intézményei egyikének, azonban a mindinkább gyakrabban felmerülő bajok bizonyítják, hogy az aranyvaluta nem vált az ország hasznára.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Április 9.

Elnök: Berzeviczy Albert.

Jegyzők: Esterházy Kálmán gróf, Josipovich Géza, Hévizy János.

A kormány részéről jelen vannak: Darányi Ignác, Wlasics Gyula.

Elnök délelőtt 10 órakor nyitja meg az ülést.

Vacano a szép lotharingiai Margitról azt mondja hogy almavirág színű haja volt. Mivel az alma-virág, köztudomás szerint, rózsaszín és fehér szokott lenni, tessék elképzelni lotharingiai Margitot. Laube osztrigaszínű szemeket ír hősnének. Jókai pedig a férfiszépség ideáljaként egy ifjút ír le »sávos színű bajusszal, mely a setét arczbőrön krétavonal gyanánt látszik».

A szem és haj különösségeinek komplikációja aztán Falbenhein Pompeia az »Élet komédiásai«-ban, kinek nem elég a neve, hanem még a haja ezüstfehér hozzá, és az egyik szeme kék, a másik meg fekete.

Midőn Jókai »Szeretve mind a vérpadig« című regényének ördögien szép Osmondáról egy és ugyanazon fejezetben azt mondja, hogy gyönyörű haja épen térdéig ért, azután pedig azt, hogy mikor állt, haja a földön gyűrűzött végig, ebben nem kell egyebet látnunk az olvasó érdeklődésének egy kis ártatlan feleségázásánál.

Jókai különben bő leltárral rendelkezik zöldbőrű, homlokukon vörös szívvvel megáldott stb. stb. hősnőkkel.

A mi a hősnő alakját illeti, legyen az vagy gyengéd és finom, mint egy sylphid, vagy nagy és telt, mint Júnó. Középmínőségek kevésbé kedveltek. Mindkét esetben gondoskodják azonban a szerző arról, hogy hősnője egyik legfőbb kötelességének eleget tegyen t. i. »könnyű legyen, mint a rózsalevél«.

Ezt már a hősré való tekintetből is megkövetelhetjük, mert hisz ennek nem szabad vo-

nakodnia szíve hölgyét órák hosszat hordozni árkon-bokron keresztül és pedig toát gracieus karja közt, nem pedig a hátán, ha még oly könnyebbségére is szolgálna is ez neki.

A hős nő csak akkor viheti a hőst, ha ez halott, vagy sebesült; egy olyan hős, a ki egészséges állapotban, bármily égető körülmények által kényszerítve is, magát a hősnő által hordatná ugyanazon pillanatban megszűnnék hős lenni.

Ha a szerző hősnének, vagy hősnőjének külsejével szerencsésen végzett, akkor, mint a hogy a gondos háziasszony nem ad használatba mérköletlen ruhadarabot, ő sem bocsátja ki addig kezéből, míg valami ismertető jellel el nem látta.

Egy kis anyajegy a fül mögött, a nyakon, a felsőkaron, (Hackländer ezt egyik regényében a hősnő szíve fölé helyezi, a mi azonban a felfedezés kényes volta miatt nem igen tanácsolható,) mindez elkerülhetetlen a mai regényekben, a hol végre is mindenki mássá lesz, és senki sem ő maga, hanem valaki más. Csak szükség esetén helyettesíthető egy medaillonnal, egy régi láncszeggel, egy fél gyűrűvel, vagy ilyes valamivel.

Igen jó szolgálatokat tehet egy sebhely mindazon esetekben, ha a hős felismerése nehézségekkel jár, valamint sokszor egy sebhely elégséges arra nézve, hogy valakit még közvetlen környezetére nézve is felismerhetetlenné tegyen. Így »East Lynn«-ben, hol egy seb, egy szemüveg és bő ruházat lehetővé teszik a nő-

nek, hogy éveken keresztül férje házában lak-jék, a nélkül, hogy felismernék.

Saphir azt mondja, hogy inkább tíz aszszonyt táplál, mint egyet ruház; így a regényíró is inkább teremt tíz hősnőt, mint hogy egyet divatosan öltöztessen. Egy író alapjában véve mégis csak férfi és mint ilyen még azt sem tudja, hogy a felesége hogyan fésülködik, nemhogy öltözködésének titkait ismerné. Azért legjobb, ha a részleteket kikerüli.

Praktikus a hősnőt mindig fátyolban járatni, mert ez esetleg álarcul is szolgálhat. Eckstein meséli el, hogyan udvarolt egykor párisi utja alkalmával életre-halálra szembenülő utitársnőjének, kinek fátyla alatt egy 18 éves szépséget sejtett, mignem a fátyol alól egy 50 éves matróna arca tűnt elő. Egy másik író pláne szerelmet vallat a vővel saját napának. Olyan gondolat, melytől ludbőrössé lesz az ember háta.

Hogy a modern fátyolok nem igen felelnek meg az ilyen czéloknak és ha megfelelőnek, viselőjüket az orrabukás folytonos veszélyének tennék ki: az ne aggassa az író. Ha ilyen csekélységek fennakad, akkor csak vágja inkább földhöz a tollát azonnal.

A hősnék a külső ellátása már közel sem ütközik annyi nehézségekbe, mint a hősnőé.

Jó ha mindig van nála tartalékban egy-pár erszény, mert, ki lévén téve minden pillanatban a nagylelkűség eshetőségének, pénztét mindig erszényestől kell odaajándékozni, tehát

Hitelesítették a mult ülés jegyzőkönyvét.
Elnök bemutatja a miniszterelnök átiratát, mely szerint a legutóbbi letárgyalás mindkét Ház által elfogadott törvényjavaslatok a legfelsőbb szentesítéssel elláttak.

Következik a napirend:

a földmívelésügyi tárca költségvetésének folytatólagos tárgyalása.

Elsőnek szól:

Teleky Árpád gróf: A fogarasi ménest a lótenyésztés érdekében fönn kell tartani; foglalkozik a tenyésztési rendszernél mutatkozó hibákkal, melyeket minél előbb orvosolni kell, mert a tenyésztés csak így fog megfelelni érdekeinknek.

Ezután a latifundiumokról szól, s a kincstári birtokokról. Szükségesnek tartja, hogy a hitbizományok alapítását korlátozzák, s a kincstári birtokokat eladják, még pedig kisebb parcellákban, vagy ha örökaron nem adják el, legalább kis parcellákban adják bérbe. A költségvetést elfogadják.

Wittmann János: Sajnálattal konstatálja, hogy a földmívelési tárca iránt oly kevés az érdeklődés. A honvédelmi tárca tárgyalásánál mindig telve voltak a padok, mert mindenki botrányokat várt, de mihelyt e tárca költségvetését befejezték s a földmívelési tárcára került a sor, egyszerre üres lett a tanácskozó terem. Az ellenzék sem teljesíti a tárcánál kellő módon kötelességét, de ennek is a kormány az oka, mert a téli időben azon tárcák költségvetéseit tárgyalatták, melyek botrányokkal jártak, s most, a tavasz kezdetén, mikor minden gazda a tavaszi mezei munkálatokkal van elfoglalva, napirendre tűzi a földmívelési tárca költségvetését.

Kifogásolja, hogy a miniszter exposéjában sok mindenfélével foglalkozott, de a tulajdonképeni földmívelésről alig szólt s hiszi, hogy már nem sokára bekövetkezik az az idő, amikor a nemzet meg fogja követelni a földmívelési minisztertől, hogy az igazán földmívelési miniszter legyen, ne pedig bankár vagy börtönzár. Olyanoknak látja a politikai viszonyokat, melyek egyáltalában nem alkalmasak arra, hogy mezőgazdaságunk javára váljanak; a politika vezetője pedig a kormány, mely iránt nincs bizalommal, miért is a költségvetést nem fogadja el. (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Smialovszky Valér: Az a tapasztalata, hogy a középbirtokos, ha okszerűen gazdálkodik is, amellett szorgalmas, elérhet valami hasznot, azt azonban szükségesnek tartja, hogy a kisbirtokosok helyzetén minél előbb segítve legyen. A latifundiumokra nézve megjegyzi, hogy a kér-

dés még nem érett meg a reformálásra. Felhívja a miniszter figyelmét a földbirtokoknak igazi kis részekre való darabolására, amit meg kell szüntetni. A költségvetést elfogadják.

Polónyi Géza: Örömmel vette észre, hogy a mult éven magas színvonalon álló, teljesen objektív keretekben mozgó vita indult meg, mintha megérezték volna, hogy a földmívelési tárcánál a párt érdekeknek találkozni kell, s igen csodálatos, hogy most e téren bizonyos dekadenciát látunk, ámbár arra nézve némi mélységül szolgál az, hogy a millennium előtt mindenki el van foglalva, s hogy új miniszterrel állunk szemben, akinek első programbeszéde fontos ígéretekkel tartalmaz.

Polónyi Géza után Bessenyei Ferencz tartott két óráig tartó beszédet.

Nagyvárad város közügyei.

Városi közgyűlés.

— Saját tudósítónktól. —

Rövid, csendes közgyűlésre jöttek össze tegnap délután a városatyák a városház ócska nagy termében. Daczára azonban, hogy a tárgysorozat semmit sem ígért, még is elég szép számmal voltak jelen. Hogy olyan hamar átesetek az ügyek tárgyalásán, ezt egyedül Szokoly Tamásnak köszönhetjük, aki ezuttal sem nem interpellált, sem nem szózkodott, csak egyszer is, mert — nem volt jelen.

De azért volt interpelláció Szokoly Tamás nélkül is, habár nem a megszokott tónusból. Dr. Berkovits Ferencz interpellált a Pecze szabályozás ügyében.

Dr. Várady Zsigmond ellenezte, hogy a város a millenniumi diszbandériumban résztvegyen s e célra 1300 frtot szavazzon meg a közgyűlés.

A többi tárgyakon minden nagyobb vita nélkül keresztülesett a törvényhatóság.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

A közgyűlésen Beöthy László főispán elnöklelte alatt jelen voltak:

Dr. Baróthy Ákos, Dr. Bozóky Alajos, Bozóky Béla, Guttmann József, Hlatky Endre, Dr. Hoványi Gyula, Mezey Mihály, Serdült Bálint, Stark Gyula, Dr. Várady Zsigmond, Schöpplin Ágoston, Andriška Károly, Dr. Berkovits Ferencz, Bertsey György, Csobánczy Lajos, Déry János, Hoványi Géza, Dr. Kornstein Lajos, Kunyhósi János, Ländler Ferencz,

Mészáros József, Milibák József, Papp István, Dr. Sarkadi Lajos, Schütz Albert, Weisz Károly, Berger Dániel, Dr. Friedländer Sámuel, Gábel Jakab, Dr. Moskovits József, Ternyei Antal, Aufrecht Mór, Bottó Ferencz, Deutsch K. Ignác, Farkas Izidor, Dr. Grósz Albert, Grünvald Henrik, Hering Sándor, Hillinger Lipót, Huzella Gyula, Kempfner Mór, Löblé Henrik, Mandel Adolf, Mihelfi Adolf, Mihelfi Pál, Molnár Lajos, Moskovits Mór, Dr. Murk Béla, Müller Salamon, Nyíry György, Papp György, Rendes Vilmos, Sal Ferencz, Dr. Sonnenfeld Zsigmond, Rácz Mihály, Dús László, Ifj. Rimler Károly, Dr. Gram Károly, Papp János, Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, Busch Dávid, Dr. Hoványi Ferencz, Ragány János, Komlóssy József, Jablonszky Emil, Toth Márton, Nemes Jenő, Szántó Lajos, Szűts István.

Az elnök megnyitója után felolvastattott a polgármester havi jelentése, melynek a közigazgatásra vonatkozó adatait már közöltük.

Felemlíti még a jelentés, hogy a Nagyvárad takarékpénztár és Bárczy László birtokos a szegények részére adományokat küldtek s végül a következő hazafias, lelkes hangú indítványt teszi a polgármester:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Küszöbén állunk amaz örök emlékü időpontnak, melyen hazánk minden egyes hű fia Magyarország ezer éves fennállásának emlékét fogja ünnepelni.

Ezer év! Minden magyar szíve lelkesedéstől dobban meg e szóra s hálával gondol Istenre, ki annyi megpróbáltatásokon át e hazát hű fiainak nemcsak megtartotta, de hű fiait vétezsége s fegyvereinek becsülete által a magyar nemzetet a számottevő nemzetek közt helyet foglalni engedte.

Ünnepet ül az egész nemzet s ez ünnepelésnek a haza minden vidékén méltó kifejezésre kell juttatnia, ez oknál fogva tisztelettel indítványozom, miszerint a Tekintetes törvényhatósági bizottság határozatilag mondja ki, hogy Nagyvárad város közönsége szeretett magyar hazánk ezred éves fennállásának megünneplése a folyó évi május hó 12-én rendkívüli diszközgyűlést tart s ezen közgyűlés tárgysorozatának megállapítására egy küldöttséget választ, melynek elnökéül dr. Beöthy László főispán ur ó méltóságát kéri fel, tagjaiul pedig Sal Ferencz kir. tanácsos polgármestert, Rácz Mihály főjegyzőt, Ritoók Zsigmond, Hlatky Endre, Mezey Mihály, Rádl Ödön, dr. Vári Szabó Béla, Kuny-

egy erszénnyel bizony nehezen érne be. Ha csak valamit is ad magára, mindig arannyal fizet és vagy nem várja be még visszaadnak neki, vagy pedig a visszajáró aprópénzt előkelő kézmozdulattal könnyedén visszatolja.

A hősnőtől nem kívántatik ilyen messzemenő nagylelkűség, de neki is jól áll erszénykét hordani magával, melynek selyem reczéin keresztül az aranyak átvillognak. De az erszényt világért sem teszi soha »szébebe«, hanem mindig »ruhájának redői közt tünteti el«, leveleit pedig és egyéb értékes irományait keblébe rejt.

Jól szem előtt tartsa a szerző azt is, hogy a hősnő, ha még oly élettől duzzadó, vagy naiv is, evés-ivás dolgában a lehető legnagyobb fokban mértékletes legyen. Mint némely férfi, illuzióját megőrzendő, nem nézheti ideálját evés közben, úgy az olvasó is elveszteni szimpáthiáját oly hősnő iránt, a ki jó étvágygyal ennék. Egy eszébe thea és egy darabka kétszersült, ha elájul akkor pár csepp bor, kirándulások alkalmával frissen fejt tej, aranyárga vaj, egy kis méz; ez tulajdonképpen minden, a mit egy óvatos író hősnőjének megengedhet.

De, úgy látszik, nem is kíván egy igazi hősnő többet, mert e vékony koszt mellett is mindig jól érzi magát. Vagy legalább is olyan prózai kisebb bajoktól, mint gyomorgöresök, vagy nátha, mindig ment. Komolyabb bajokat, sorvadást, szívbajt, stb. kap ugyan néha, de aztán az utolsó stádiumban, valami örvendéses esemény beálltával — pl. ha szerelmesét

viszontlátja — hirtelen szerencsés fordulat áll be, a mikor is aztán a teljes felgyógyulás csudálatos gyorsasággal következik be.

Valóban bámulatos némely hősnek szívós élete. A mit egy ilyen kiáll, a nélkül, hogy szenvedne, az valóban meglepő.

De ahogy a bűvészt, a ki óránkat szemünk előtt összezuzza, piszolyba tömi és a levegőbe kilövi, a legnagyobb lélek-nyugalommal nézzük, mert tudjuk, hogy az órát sértetlenül vissza fogja adni, úgy a szerző is összelöveheti, leoszurathatja, elégettetheti, kerékbe tőretheti, sőt fel is négyeltetheti előttünk hőst a nélkül, hogy ez alterálna bennünket. Csak bizonyos óvatosságot ne tévesszen szem elől a kifejezésekben.

Ha azt mondja: »a hős szíven találva, mozdulatlanul, keresztül szurva, élettelenül rogyott a földre«, ez még nem akadályozza abban, hogy a következő fejezetben ismét épségben a publikum elé ne vezethesse. De ha azt mondja, hogy »halálosan találva« vagy »holtan rogyott össze«, aztán mégis új életre hozza, az már — még szenzációsabb.

Ha meg nem is ölheti mindig hőst, eltemetheti, ahányszor csak akarja. Csak könnyen kinyitható sirbaltba temesse, vagy szeleelőlyukakkal ellátott koporsóba, vagy úgy, mint a hogy egy regényben olvastuk, melyben egy tetszhalott gr. koporsójába egypár palack forró homokot tesznek és úgy mentik meg Szibériából. De ne temessük el a hőst előbb, mintsem megkereszteltük volna. Ez a keresztelés azonban a legnagyobb dolog, mert valamint könnyebb egy

könyvet megírni, mint helyes czímet találni neki, úgy könnyebb egy hőst életre hozni, mint egy új, csinos és megfelelő nevet találni neki.

Ha már a szerző utasításaink nyomán egy hőst, vagy hősnőt kigondolt, helyes körülmények közé helyezett, megfelelő külsőt adott neki, kellő ruházattal, elpusztíthatatlan áldott egészséggel és hangzatos névvel ellátta őt, akkor már nem nagy baj, ha a belső dolgokról el is felejtkezik.

Hisz annyi ezer regényhős és hősnő keresztülvágja magát az életben, minden komolyabb szellemi tulajdonság nélkül! egygyel több vagy kevesebb már nem határoz. Csak rajta, rázzuk bátran a kaleidoskopot, míg csak a tarka üvegdarabkák, szerelem, féltékenység, gyűlölet, harag, bosszu, nemeslelkűség, lemondás és több e féle megint új alakulatot nem adnak.

Mentül sürűbben tódulnak össze egy helyre az üvegdarabkák, annál jobb; tömör cselekmény, némi valószínűtlenség, sőt egy kis lehetetlenség: ime ez a kedvelt hautgoutja a mai regényeknek.

Sok esemény, kevés színezés, hatás, de semmi visszahatás, sok szenvedély, kevés érzélem, bonyodalom, kifejlődés nélkül. Ez a használható recept a tésztahoz, melybe a mai író a hőst és hősnőt csak úgy belenyomkodja, mint a szakács a szarvasgombát a pástétomba.

Csolnoky Viktor.

hóssi János, dr. Berkovits Ferenc és Andriška Károly bizottsági tagokat küldi ki.

Továbbá vegyen részt Nagyvárad városa a júniusban tartandó hódoló felvonulásban s e célra szavazzon meg a közgyűlés 1300 frtot; a bandérium megalakításával a polgármester bizassék meg.

A millenium és a gyermekkorház.

A polgármesteri jelentés ez utóbbi indítványához felszólalt.

Dr. Várady Zsigmond. Ellenzi a bandérium költségeinek megszavazását. Más módon ünnepeljen a millenium alkalmából Nagyvárad. A gyermekkorház ügye megrekedt valamelyik bizottságnál s a mikor erre nézve felvilágosítást kér a tanácstól, azt mondja, hogy a gyermekkorház megnyitása lenne a legszebb bandérium. Indítványozza, hogy a közgyűlés határozza el a gyermekkorháznak még ez évben való megnyitását.

Dr. Friedländer Sámuel pártolja a polgármester indítványát, mely minden magyar ember óhajának megfelel.

Hlatky Endre nem helyesli, hogy az 1300 frt megspórolása legyen az irányadó. Egy ily fényes és kiváló alkalomkor nem lehet elzárkózunk. Meg kell szavazni az összeget. (Helyeslés.)

Még elnöklő főispán ajánlta melegen a bandérium költségeinek megajánlását, a melyet Nagyvárad hazafias érzületéből kifolyólag sem tagadhat meg a törvényhatóság. A bandérium a felvonulás alkalmából mutatja be hódolatát a királynak. (Zajos helyeslés.)

A Pecze szabályozása.

Ugyancsak a polgármesteri jelentés kapcsán dr. Berkovits Ferenc interpellálta a tanácsot a Pecze-szabályozásra vonatkozólag, tekintettel a közeledő meleg időre.

Sal Ferenc polgármester válaszolt az interpellációra. A Pecze szabályozása a vízjogi törvény értelmében tárgyalás alatt áll s el fog intézteni.

Válasz Szokoly interpellációjára.

Ezután ifj. Rimler Károly főkapitány válaszolt Szokoly Tamás tvhatósági biztag mult havi interpellációjára, hogy a lóvásárban a közönség igényeit a lólevelek kiállításánál nem elégítik ki kellőleg, mert az illető rendőrbiztos el van foglalva a közvagóhidnál.

A főkapitány ismertette az eddigi eljárást s már intézkedett, hogy a közönség igényei kellőleg ki legyenek elégítve.

A polgármesteri jelentést tudomásul vették; a bandérium részére az 1300 frt költséget megadták s az interpellációkra adott válaszokat tudomásul vették.

A belügyminiszter rendeletét a fetelepek engedélyezésére alkotott szabályrendeletre vonatkozólag tudomásul vette a közgyűlés.

A közigazgatási bizottság féléves jelentését szintén tudomásul vették s felterjesztik a miniszterhez.

A tanácsjelentését a gyámhatósági szabályrendelet módosítása tárgyában elfogadta a törvényhatóság.

A Czion-egylet kérelme.

A Czion templom-egylet kérelmet intézett a városhoz, hogy tekintettel arra, miszerint a nagypiaczteri általuk visszabocsátott telek eladásából a város mintegy 13 ezer frtot nyert, részükre az általuk befizetett összegek után időközi kamatot fizessen a város. A tanács a kérelem elutasítását javasolja.

Hlatky Endre szigorúan véve igazságosnak tartja a tanács javaslatát, de a közgyűlésnek méltányosnak kell lenni egy felekezettel szemben. A városnak tizenháromezer forint hasznót hozott a Czion-egylet, hogy visszaadta a telket s ez okból nem lehet visszautasítani a kérelmet, melynek teljesítése ugy is csak 840 frtjába kerül a városnak. Pártolja a kérelmet.

Ragány János főszámvevő: a város már

elment a méltányosság legvégső határáig. A nagypiaczteri házhelyekből befolyó összeg a Pecze szabályozásra szükséges. A tanács javaslatát ajánlja elfogadásra.

Kunyhóssy János szintén a kérelem teljesítése mellett szólalt fel.

A megejtett szavazásnál a kérelem teljesítését határozta el a közgyűlés.

*

A tanács jelentést tett, hogy a belügyminiszter az árvaházra vonatkozó szabályrendeletet jóváhagyta. — Tudomásul vették.

A színház terveinek elkészítésére vonatkozó szerződés aláírásakor a bécsi Felner és Helmer cég némi észrevételeket tett a levelezések magyar és német szövegére stb. vonatkozólag. A javaslatát ezekre nézve elfogadták.

A tanács előterjesztést tett az 1891. évi I. t. cz. büntető határozatának hatályon kívül helyezése iránt. Azt tartalmazza a tanács javaslata, hogy a járművek, kivéve a bérkocsikat ne köteleztessenek este és éjjel lámpával járni. A tanács előterjesztését elfogadták.

Az építendő tűzraklaktanyára vonatkozólag jelenti a tanács, hogy a terveket a miniszter jóváhagyta s az építésre az ajánlat már kiíratott. A jelentést tudomásul vették s az építésre felügyelő bizottságba Sal Ferenc elnökle alatt Bozóky Béla, Száhländer Károly, Busch Dávid, Dus László, dr. Hoványi Ferenc és Darvassy Lajos tagokat választotta be. Az államépítészeti hivatal egy tagot küld ki a bizottságba.

A szakbizottságok.

Ezután megalakították 3 évre a pénzügyi, szépművészeti és közlekedési, a statisztikai, egészségügyi szakbizottságot és a színügyi bizottságot.

A bizottságok tagjai a következők:

I. Jogügyi bizottság.

Elnöke: Dus László főügyvéd; jegyző: Tóth Márton alügyész.

Tagok: Dr. Berkovits Ferenc, dr. Friedländer Sámuel, r. Bozóky Alajos, dr. Molnár Imre, Frankó Endre, Hlatky Endre, dr. Sarkadi Lajos, Pallay Lajos, Kunyhóssy János, Miskolczy Barra, Mihály Adolf, Rádl Ödön, dr. Sipos Árpád, Schütz Albert, Szokoly Tamás, Sipos Orbán, dr. Várady Zsigmond, Mezey Mihály, dr. Hoványi Gyula, dr. Rádl Ignác, dr. Sonnenfeld Zsigmond.

II. Pénz- és gazdasági bizottság.

Elnöke: Sal Ferenc, kir. tanácsos, polgármester.

Hivatalból tagok: Dus László, Ragány János, Busch Dávid, ifj. Rimler Károly, Hegedűs Géza, Papp János.

Választott tagok: Andriška Károly, Ternyei Antal, Déry János, Erdélyi József, dr. Hoványi Gyula, Huzella Gyula, Lévy Zsigmond, Milibák József, Molnár Lajos, Grunwald Henrik, Hoványi Géza, Janky József, Kunz Gusztáv, Löblé Henrik, Némethy Károly, Reismann Mór, dr. Molnár Imre, Kövér Sándor, Sebestyén Lajos, Schütz Albert, Ullmann Izidor, dr. Berkovits Ferenc, Farkas Izidor, Pallay Lajos, dr. Várady Zsigmond és Aufricht Mór.

III. Szépművészeti bizottság.

Elnöke: Papp János.

Hivatalból tagok: dr. Hoványi Ferenc, Rimler Károly, Busch Dávid.

Jegyzője: Komlóssy József.

Választott tagok: Knapp Ferenc, Bozóky Béla, Mezey Mihály, dr. Molnár Imre, Rimaróczy Kálmán, Serdült Bálint, dr. Sipos Árpád, dr. Kornstein Lajos, Bertsey György, Huzella Gyula, Stark Gyula, Száhländer Károly, Beczkay Lajos, Tóth Jenő, Berger Dániel, Rendes Vilmos, Szlarill Ferenc és Schöpflin Ágoston.

IV. Statisztikai bizottság.

Elnöke: Sal Ferenc.

Hivatalból tagok: ifj. Rimler Károly főkapitány, Ragány János, Nemes Jenő, dr. Hoványi Ferenc, dr. Baróthy Ákos, dr. Berkovics Miklós. Jegyző: Rácz Mihály főjegyző.

Választott tagok: dr. Bozóky Alajos, Kékus Vidor, Mezey Mihály, id. Rimler Károly, dr. Sipos Árpád, Csák Máté, Denes János, Palotay László, dr. Friedländer Sámuel, Ho. Váth Endre, Szűts István,

Weisz Károly, Bertsey György, Stark Gyula, Guttman József, Sipos Orbán, dr. Sarkadi Lajos, dr. Szolcsányi Hugó, Gábel Jakab és Smetka György.

V. Közegészségügyi bizottság.

Elnökét a bizottság maga választja, előadója: dr. Hoványi Ferenc, jegyző: Komlóssy József aljegyző.

Választott tagok: dr. Kutiák Ágoston, dr. Konrád Márk, Sipos Orbán, dr. Munk Béla, Némethy Károly, Sebestyén Lajos, dr. Kornstein Lajos dr. Korda Kálmán.

VI. Színügyi bizottság.

Elnökét és jegyzőjét maga választja.

Választott tagok: Hoványi Géza, Mezey Mihály, dr. Várady Zsigmond, dr. Berkovics Ferenc, Gyulokay Lajos, Bölöny József, Huzella Gyula, dr. Rádl Ignác, Rádl Ödön, Stark Gyula, Pallay Lajos, Kunyhóssy János, Farkas Izidor, Hlatky Endre, Mihály Adolf, dr. Kornstein Lajos, dr. Hoványi Ferenc, dr. Munk Béla és Andrányi Lajos.

*

Az udvarok és kertek locsolása iránt a tanács azon előterjesztést tette, hogy az udvarok locsolása után az 1895. évre tévesen kivett vízhasználati díjak leírassanak, s a tanács tegyen javaslatot, hogy a lakosság az udvarok locsolása után járuljon a vízvezetéki pénztárhoz.

Elfogadták a tanács előterjesztéseit.

A gyámpénztári kölesönök megszavazásánál résztvevő bizottságba dr. Hoványi Gyula, Némethy Károly, dr. Sipos Árpád, Beczkay Lajos, Kaczián Károly és Déry János választottak be.

A népnevelési egylet köszönetét a város által átengedett helyiségért, tudomásul vették.

Végül elnöklő főispán Kágyi Lajost tb. fogalmazóvá nevezte ki s ezzel a közgyűlés véget ért.

TÁJÉKOZTATO.

- A p r i l i s 11. Biharmegye központi választmányának ülése, d. e. 9 órakor.
12. A belényes-vidéki takarékszövetkezet közgyűlése d. e. fél 11 órakor.
12. Gözmozdonyu közuti vaspálya részvénytársaság közgyűlése d. e. 11-kor.
12. A rabsegélyező egylet évi közgyűlése d. e. 11 órakor.
19. A Szigligeti-társaság rendes évi közgyűlése.
- 22-25. Fősorozás a tűzoltó őrtanyán.
- M á j u s 2. Pályázati határidő a nagyváradai tűzraklaktanya építésére, d. e. 9 óráig.

UJDONSÁGOK.

* **Uj titkos tanácsosok.** Ő Felsége a király báró Podmaniczky Géza kistartali földbirtokos, főrendiházi tagnak, dr. Berzeviczy Albert képviselőházi alelnöknek és Pótsa József Háromszékvármegye főispánjának a titkos tanácsosi czímet díjmentesen adományozta.

* **Kinevezés.** A földmivelésügyi miniszter O s z t e r l a m m Ernőt erdészgyakornokká nevezte ki.

* **A Mátyás templom felszentelése.** A budavári Mátyás templom eddig csak benedikálva, megáldva van, de felszentelve, consecrálna nincsen. A mátyás templomot még az ezredéves ünnepélyek előtt felszentelik. Az ünnepélyes felszentelés minden valószínűség szerint e hó 18-án szombaton lesz. A szertartást Vaszary Kolos biboros hercegprimás fényes papi segédlettel, közte két megyés püspökkel, a kiket erre fel fog kérni, végzi. A templomot és a főoltárt maga a biboros hercegprimás fogja consecrálni, míg a mellékoltárokat a püspökök szentelik föl.

* **Kitüntetett pezsgőgyáros.** Törley József pezsgőgyáros és nagybirtokosnak, valamint törvényes utódainak a gyáripár és közgazdaság terén szerzett érdemei elismerésül Ő Felsége a király a magyar nemességet »santavéri« előnévvel adományozta.

* **Szent István jobb keze.** A budavári Mátyás-templom Szent István kápolnáját, a melyet 1450-ben Gara nádor építtetett, általa-

kiadják és pedig úgy, hogy annak egyetlen főpontja a nagy oltár legyen. Ezen az oltáron helyezik el állandóan Szent István király jobb kezét. Az átalakítás költségeit Vaszary Kólos bíboros-érsek, hercegprímás viseli.

* **A kiállítás megnyitása.** Az ezredéves kiállítás országos bizottságának elnöke, Dániel Ernő kereskedelmi miniszter, mint hivatalosan jelentik, most küldeti szét a meghívókat a kiállítás ünnepélyes megnyitására. Az erről szóló állítás részletesen felsorolja, kik értesítés, teljes részletességgel felsorolja, kik kapnak meghívót erre az ünnepélyes alkalomra. Nem feledkeznek meg a földtehermentesítési pénzalap igazgatójáról, az adófelügyelőről, a központi díj- és illeték-hivatal főnökéről, a dohányjüvedéki igazgatóságról, sőt a lottójüvedék igazgatójáról sem, csak éppen az a három tényező nem lehet meg a hivatalos névsorban, amely ezt a kiállítást létrehozta. Nincsenek a névsorban a kiállítás csoportbiztosai, a kiállítókról csak úgy mellékesen emlékeznek meg: ha jut, lesz; és engedje meg a miniszter, hogy szerényen megjegyezzük: egy szóval sincs említés téve a meghívandók sorában a sajtóról, amelynek pedig talán van annyi köze a kiállításához, mint a lottójüvedéki igazgatónak.

* **Új szivarok.** Régen szükségét érzi már a közönség az olcsóbb fajta jó szivaroknak. A rossz Wekerle és a nagy Brittanika sehogysem tudják megnyerni a szivarozók tetszését, a kiknek nagy részénél csak a trabukónál kezdődik a szivar. Ezen a bajon május elsőjétől kezdve valószínűleg segítve lesz, D. betűs Operas néven új szivarok jönnek forgalomba, melyeknek az ára 6 krajczár lesz. Az említett általános forgalmu szivaron kívül Operas Especial néven különleges új szivart is kapunk május 1-től, melyből 4 darab 42 krajczár.

* **A sorozó bizottság.** Biharvármegye alispánja az állandó sorozó bizottság polgári elnökévé Miskolczy Árpád m. főszámvevőt, hely. elnökévé Hraniczky Károly árvasz. h. elnököt és orvosul dr. Popovits György m. főorvost nevezte ki.

* **Az új városház tervei.** A városház terveit bíráló bizottság tegnap egész nap ülésezett s ismételve részletesen megvizsgálta a terveket. Mint értesülünk, végleg megállapodott abban, hogy három tervet vásároljon meg a város és pedig a következők sorrendben ajánlja a terveket. 1. a »Patricius«, 2. »Szent-László II.« és 3. »Szent-László I.« A tervekért, ha a készítőik hajlandóknak nyilatkoznak a város tulajdonába átengedni, 1000—1000 forintot fizet a város.

* **Házszámok.** Nagyváradon a házak nagy részéről hiányoznak a házszámok, sőt a legtöbb utcán hiányzik a jelző tábla. A főmérnöki hivatalban Orbán Ignác mérnök most érdekes, életrevaló ujtáson dolgozik. A városrészek mostani beosztása és elnevezése helyett öt kerületre osztatnék a város, s minden utca elnevezésére kellőleg jelzőtáblákkal. A házszámok nem városrészenként osztatnának be, hogy minden utca házai újból 1-től kezdve számozatnának, még pedig a jobboldali házak páros pl. 2, 4, 6, stb.; — a baloldaliak pedig páratlan: 1, 3, 5, stb. számokat kapnának. Az is czél-szerűtlen, hogy jelenleg több egy nevű utca van pl. Alsó-, Felső-, Kis-, Nagy-Teleki-utcák. Ezek helyett modern, vagy történelmi, helyi-érdekű nevek; Árpád, Alkotmány, Ezer év stb. neveket nyernének az utcák. Különben Nagyvárad multja is elég kiváló nevet szolgáltat megörökítésre. A terv keresztülvitele egy kis zökkenést okozna az igaz, de végre is valamikor csak rendezni kell a várost e tekintetben is.

* **Öngyilkos gazda.** Serges községben Nyegrő Vaszali gazdaember éjjel kiszökött családjától s az istállóban felakasztotta magát. Fia reggel keresésére indult s halva találta. A vizsgálat megállapította az öngyilkosságot.

* **Diszdoktorok a kolozsvári egyetemen.** A millennium alkalmából a kolozsvári egyetemen tiszteletbeli doktor címeket készülni adó-

mányozni az irodalom és közügyek terén kiváló érdemeket szerzett némely kitünőségeknek. A jogi kar többek közt Hegedüs Sándort és Apponyi Albert grófot proponálja. A bölcsészeti kar az erdélyi származású kiválóbb írókat tiszteletbeli doktorsággal fogja kitüntetni.

* **A petróleumlámpa.** Debreczen város közelében eső Tetétlen községben egy szép fiatal leány, a tizenhét éves Baresu Jolán lett áldozata a petróleumlámpának. A szerencsétlen leány feldöntötte az asztalon álló, égő petróleumlámpát, melytől ruhája lángra lobbant. Rémületében kiszaladt az udvarra, ahol letépték róla az égő ruhát, de égési sebeibe pár órára rá meghalt.

* **Verekedő asszonyok.** Két oláh asszony veszett össze tegnap egy pálinka mérésben valami csekélység miatt, s aztán szaladt mindkettő a rendőrségre panaszkodni. Nyága Flora 21 éves oláh menyecske volt az érzékenyebb, ő kezdte először a panaszt. Bement egy pálinka mérésbe — így beszélte el — keresni a férjét, s ott elébe ugrott Mihelle Anna és azt mondta neki, hogy fizessen pálinkát. Mikor pedig megtagadta, neki ment és ütni kezdte. Ő akkor megkarmolta a Mihelle Anna arcát, az pedig összerugdosta, úgy, hogy csupa kék lett a lába. Mihelle Anna azonban azt vallja, hogy nem ő kezdte a veszekedést és többet is kapott, mint a mennyit adott. A biztos csak gondolkozott, hogy melyiknek adjon már most igazat. Aztán mikor megunt a sok panaszt, meg sopánkodást, be írta az esetet a panaszkönyvbe és elkergette az asszonyokat. Hadd bajlódjék más velük.

* **Dézsába fuladt gyermek.** Egy kis két-éves fiúcska lett áldozata tegnap hozzátartozói vigyázatlanságának. Egészen véletlenül történt az eset, büntetést érdemlő vigyázatlanság talán nem is terhel senkit, de a gyermek szüleit azért nagyon mélyen sújtotta a gyermek halála. Nem is ők mentek a rendőrségre a balesetet jelenteni, hanem egy jóismerőstüket küldték, a ki rövid szóval előadta a dolgot, hogy Kacz Jakab kis-magyar-utcai lakos Sándor nevű 2 éves kis fia, mikor senki sem ügyelt rá, a csatorna alatt álló vízzel telt dézsához ment és abba beleesett. A gyermeknek csak halott testét húzták ki a vízből.

* **Van keresete.** A kapitány pipára gyujt, ami annyit jelent, hogy az étkezésnek vége van. A csavargó azonban még mindig nem mozdul. Elmelázott nyilván.

— Mire vár kend? — kérdi a füstöt eregető hatóság.

A csavargó buskomoran nézi a füstfelhőt.
— Hát igazán kitiltódtam a városból?
— Persze, hogy igazán.
— De csak tudnám, hogy mi okból?
— Azért, mert kereset nélkül csavargok kend a városban.

A csavargó merő tiltakozás.
— Hogy én kereset nélkül csavargok. De már ezt, tekintetes uram, tagadom. Mer' én kérem szépen, már hat hónapja, hogy asszonyt keresek, akit feleségül vennék.

* **Sertésvész Fugyiban.** A sertésvész terjed. Tegnapelőtt Fugyi-Vásárhelyen a r. kath. papnövelde birtokán a sertések között a sertésvészt konstataáltak. A községet zár alá vették.

* **III. Béla király temetése.** A budavári Mátyás templom kriptájában már megtették az előkészületeket dicső emlékü III. Béla királyunk és felesége, Antiochiai Anna földi maradványainak eltemetésére. A krypta egyik fülkéjében nagy román stílusú, vörös márvány sarkophagot állítottak, ebbe helyezik a királyi csontokat tartalmazó két érczkoporsót. A temetés rendezésére, mint a »Hircsarnok« írja, országos bizottság van alakuló félben, amely néhány nap múlva már meg is kezdi a szükséges tárgyalásokat, s a kiadások fedezésére való pénzadományok gyűjtését.

A Horgony-Pain-Expeller igazi, népszerű házi-szerré lett, mely számos családban már több mint 25 év óta mindig készletben van. Hátfájásnál, csipfájdalom fejfájásnál, közhűnyűnél csúznál, stb-nél a Horgony-Pain-expellerrel való bedörzsölések mindig fájdalom csillapító hatásuknak bizonyultak, sőt járványkórúknál, minő: a kolera, hányóhasfájás, az altestnek Pain-Expellerrel való bedörzsölése mindig hasznosnak bizonyult. Ezen kitűnő házi-szer jó eredménnyel használtatott bedörzsöléseként az influenza ellen is és 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenként árban a legtöbb gyógyszerárban készletben van, hanem bevásárlás alkalmával mindig határozottan: mint »Richter-féle Horgony-Pain-Expeller« vagy »Richter-féle Horgony-Liniment« kérendő és a »Horgony« védjegyre figyelendő.

Lapunk egyes számai a következőkhez az letelken kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca.
Sonneuwirth-féle bazárban Fő-utca.
Kádár és Kiss cégnél Kisbld-fő.
Kutasi D. papírkereskedésben Uri-utca.
Pauker Dániel papírkereskedésben Kis-placz.
Reich Sándor vegyeskereskedésben Szent-János-utca.
Mezey János fűszerkereskedésben Körösi-utca.
Frankl Mária tőzsde és hírlapelárúró Kereske helyi csarnok palota Nagypiacz.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadottak.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ¹⁵ regg., 2 ¹⁵ éjjel, személyvonat 11 ³⁵ d. e., 2 ²² d. u., 11 ⁰⁴ éjjel.	Budapest-Püspökladány felé gyorsvonat 7 ⁰⁵ este, 2 ¹² éjjel, vegyesvonat 7 ¹⁵ r., személyvonat 3 ¹⁵ d. u., 1 ¹⁸ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ³⁰ éjjel, vegyesvonat 12 ⁰⁵ d. u., személyv. 3 ³⁵ délután, 2 ⁰⁸ éjjel.	Kolozsvár felé gyorsvonat 8 ³⁵ regg., 2 ¹⁰ éjjel, vegyesvonat 8 r., személyvonat 11 ¹⁷ d. e. 10 ⁴⁴ éjjel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ³⁰ d. e., 4 ²⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felé vegyesvonat 8 ³⁰ r., személyvonat 9 ³⁵ d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskőh felé vegyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴⁵ d. u.	Vaskőh-Belényes felé vegyesvonat 11 ⁰⁵ d. e., 9 ⁰⁰ este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6 ⁴⁵ r., 4 ³⁵ d. u.	Érmihályfalva felé vegyesvonat 8 ¹⁰ r., 9 ⁰⁰ este.
Ösi-Köt-Gyoma felé személyvonat 6 ³⁵ r., vegyesvonat 2 ¹⁰ d. u.	Gyoma-Köt-Ösi felé vegyesvonat 10 ⁰⁵ d. e. személyvonat 8 este.

EGYLET.

Jóváhagyott alapszabályok. A belügyminiszter a nbajomi I. temetkezési egyesület alapszabályait, továbbá a nszalontai kölesönösen segélyző I. fiu kiházasító társulat alapszabályait a jóváhagyási záradékkal ellátta.

Irodalom és művészet.

— **Füstkarikák.** Ez a czime egy érdekes kötetnek, mely Veszprémből érkezett szerkesztőségünkbe. A szerzője Csolnoky Viktor hírlapíró, a »Veszprémi Hírlap« szerkesztője. Novella, csevegés, satira, croquis, minden van benne, — még egy csomó fordítás is. Ez a legszokatlanabb a kötetben, — de erénye Csolnokynak, hogy csupa klasszikus darabok kitűnő magyarságu fordításait vette föl kötetébe. Sok helyütt szellemesen, sehol izléstelenül és mindenkor érdekesen ír a fiatal szerző, akinek minden során meglátszik, hogy nem »inváta Minerva« kezeli a tollat. A szép jövőt ígérő kötetből — melynek ára 50 kr. — lapunk mai tárczájában mutatványt is közlünk.

Igazságszolgáltatás.

Kinevezés. Ő felsége a király dr. Simonffy Béla debreczeni kir. alügyész, a debreczeni ügyészséghez ügyésznek nevezte ki. Dr. Simonffy Béla Konda Sámuel és társai büntügyének tárgyalása óta, hol a vádoló hatóságot képviselte, a nagyváradi közönségnek is jó ismerőse.

Törvényszéki tárgyalások. A nagyvárad kir. törvényszék ma Nagy József elnöke alatt nyilvános ülést tart, melyen a következő bűnügyek kerülnek végtárgyalás alá.

Schönberg Miksa csalárd bukás büntette.
Braun József csalárd bukás büntette.
Borz Tódor súlyos testi sértés büntette.
Biró János és társai magánlaksértés büntette.
Stern Bernát lopás büntette.

Ezredéves kiállítás.

Meghívók a kiállítás megnyitására. Az ezredéves kiállítás országos bizottságának elnöke Dániel Ernő kereskedelmi miniszter most küldeti szét a meghívó leveleket a kiállítás megnyitására. Ezek a meghívások még egyelőre természetesen csak a jelentkezésre való felhívások, magukat a belépő jegyeket csak később e hónap második felében fogják szétküldeni. — Meghívásokat és utóbb belépő jegyeket küld a miniszter a következőknek:

A főrendiház elnökének, alelnökének és összes tagjainak.

A képviselőház elnökének, alelnökének és összes tagjainak.

A vármegyék főispánjainak és minden törvényhatóság 2—3 tagjának.

Budapest főváros polgármesterének, tanácsának és a törvényhatóság jelentkező tagjainak.

A minisztereknek és az államtitkároknak s ezeken kívül a királyszemélye körüli miniszterium 2 tagjának, a belügyi 30, a pénzügyi 40, a vallás és közoktatásügyi 25, a földművelésügyi 40, az igazságügyi 25, a honvédelmi 15, a kereskedelemügyi 50, és a horvát miniszterium 4 tagjának.

A közös hadsereg, honvédség és csendőrség összeirandó tábornokai és főtisztjei.

Minden kereskedelmi és iparkamara három tagja.

A horvát bán, a horvát tartomány gyűlés elnöke, alelnökei és minden tagja, s továbbá Horvátországból: az osztály főnökök, a kétszemélyes tábla és a báni tábla (4—4 meghívó) a főügyészség (2 meghívó), a megyei és városi hatóságok (2—2 képviselő számára), a zágráb tudomány egyetem, (5), a délszláv tudományos és művészeti akadémia (4), a horvát egyházi káptalanok (2—2), a zágrábi és eszéki gazdasági egyesületek (2—2), a horvát kereskedelmi és iparkamarák (2—2), és a zágrábi pénzügyigazgató.

A külügyminiszter, a külügyi két osztályfőnök és a miniszterium 15 tagja.

A fiumei kormányzó és a kormányzóság 4 tagja.

A kir. kuria és kir. tábla elnökei, alelnökei tanácselnökei és a kuria tizenkét, a tábla 8 tagja.

A debreczeni, győri, kassai, kolozsvári, m. vásárhelyi, nagyvárad, pécsi, pozsonyi és szegedi kir. tábla elnökei és a szabadalmi tanács elnöke.

A budapesti (2), debreczeni, kassai, szegedi és kolozsvári főügyészségek 1—1 képviselője.

A budapesti 4 törvényszék elnökei, az ügyvédi kamara 5 tagja, a közjegyzői kamara 2 tagja, a kereskedelmi és váltótörvényszék elnöke.

A tudományos akadémia elnöke és hat tagja.

Magyarország biboros hercegprímása, a nagyvárad biboros püspök, valamint a többi püspökök és egyházi méltóságok, úgy is mint a főrendiház tagjai.

A pénzügyi közigazgatási bíróság elnöke. A budapesti tud. egyetem és műegyetem rektorai, dékánjai és tiz tanár.

A kolozsvári egyetem rektorai és dékánjai. A káptalanok és egyházi rendek.

A bécsi, budai, temesvári, verseczi görög keleti szerb püspökségek.

A kereskedelmi miniszterium alá tartozandó hivatalok és vasutak, továbbá:

Országos levéltár (3 jegy), opera intendantura (3 jegy), nemzeti színház (3 jegy), fővárosi államrendőrség (4 jegy), országos közegészségügyi tanács (2 jegy), kincstári jogügyek igazgatósága (3 jegy), dohányjövődéki igazgatóság

(3 jegy), közalapítványi igazgatóság (3 jegy), nemzeti muzeum (2 jegy), szabadalmi hivatal (5 jegy).

Pénzüztézetek, tudományos társaságok.

A dunáninneni, dunántúli, bányai, tiszai és erdélyi ágostai helvét egyházkerületek, a dunamelléki, dunántúli, tiszáninneni, tiszántúli és erdélyi ev. ref. egyházkerületek és az unitárius egyház püspöke.

A zászlósorak: Zichy Ferencz, Orczy Béla, Szápáry Géza, Széchenyi Gyula, Pálffy András, Széchenyi Imre, Pálffy Daun Lipót, Szilágyi József, Radvánszky Béla, Bánffy György és Andrássy Aladár.

A közös legfőbb számszék (5), a földterhermentesítési pénzalap igazgatója, a budapesti pénzügyigazgató, adófelügyelő, a központi díj és illeték hivatal főnöke, államnyomda, lottó-jövedék igazgatója, pestvidéki pénzügyigazgató, a budapesti post- és távirat igazgatója.

Gondoskodás lesz ezenkívül, hogy a kiállítók is a lehetőséghez képest, jelen legyenek a kiállítás megnyitásán. Azok a kiállítók, akik meghívásra, illetőleg belépő jegyre igényt tartanak, ezt az igényüket lehetőleg rövid időn belül le kell nyújtani a kiállítás igazgatóságának.

Minden meghívó külön hangsúlyozza, hogy a megjelenés díszmagyarban kívánatos, vagy katonai vagy egyházi díszben. Ez természetesen nem kötelező, s a fekete szalon ruhában való megjelenés sincs kizárva.

A káposztafalvi szárnyasoltár. Szemre- csányi Pál szepesmegyei püspök engedélyéből figyelemre méltó műemlék került fel legújabbán, Budapestre, a kiállítás történelmi főcsoportjának emléktárgyai közé. Ez a káposztafalvi (szepesmegye) szárnyas oltár, melyet a Vajda-hunyadi vár végében épült szepes-csötörtőkhelyi kápolna szentélyében állítanak fel. Az oltár középső szekrényében a Madonna szobra áll, Szent-Lőrincz és Szent-István vértanuk szobra közli. A szárnyakon a két vértanu szenvedésének története és Krisztus kinszenvedésének jelenetei vannak megörökítve.

REGENY-CSARNOK.

Regény a Mars bolygón.

Írta: Laurie André.

7

— Oh, mi már régen tud vagyunk azon kicsinyes nézeteken, a melyekkel önök életük folyását lépten nyomon gátakkal akadályozzák meg. Minálunk mindenki szabad és mindenki józan úgy, hogy minden segítség nélkül megélhet.

— És valami nemesebb érzelem, mondjuk a szeretet vagy olyasféle nem fűzi össze a szülőt gyermekével, a testvért testvérével? ..

Kíváncsian vártam a feleletet e kérdéseimre. Belenéztem Akoleia méla szeméibe és kérdeztem önmagamtól, vajjon ezek is csak a józan, hideg lélek tükröi vagy pedig van Mars leányának szívében is valami abból a szikrából, melyből a szerelem lángja keletkezik. Azonban Akoleia szavai csak hamar megadták a választ e kérdéseimre.

— Szeretet? Szerelem? Ezek olyan dolgok, melyek minálunk egyszerűen lehetetlenek. Vannak ugyan muzeumainkban régi foliánsok, a melyek mutatják, hogy a fejletlen emberiség egy időben még nem tudta a természetet eléggé kiaknázni és a szükségletek megszerzésében versenyzett egymással. A ki őt e törekvésében megakadályozta, azt gyűlölte, a ki pedig segítette az szerette, de mi nem küzdünk egymással. Mindenkinek ki van szabva osztályrésze és mindenki megelégedett vele. Nem gyűlöljük egymást, nem törődünk egymással.

Egy ideig némán tekintettem magam elé. Különös érzés fogott el, midőn elgondoltam, hogy a leány, kit a természet ennyi szépséggel halmozott el (vagy talán az is a művészet eredménye volt?) nem ismeri sem a szeretet sem a szerelem érzését, a mely a földön oly nagy szerepet játszik és az élet sivatár egyhangúságára költészetet, kedvet a léthez hoz. Bármennyit láttam is a roppant haladás műveiből, melyek bámulatomat a legnagyobb mértékben felkeltették, ama tudat, hogy a Mars lakói ily hideg, érzéstelen szívűek, megtanított arra, hogy

szeressem az én földemet, a melyen én születtem. Vágyakozó tekintettel néztem a világűrbe, a hol a nap sugarait kiárasztva fényes csillagként ragyogott a föld. A Mars körül pedig láttam két holdját. (Mily jó dolguk volna itt a szerelmeseknek!)

A nap sugarai csak gyéren érinték a Mars felületét s így a melegség sokkal kisebb itten, mint a földön, de a Mars élelmes lakói e gyér melegséget is az üveg lencsék ezreivel felfogják és ezzel hajtják ördögös gépeiket. A létezés könnyű a Mars lakóinak. Az óriási haladás, a természet erőinek roppant nagy mértékű kiaknázása nem kényszeríti őket arra, hogy küzdjenek az élet nehézségeivel. Talán éppen ezért ily józanok, ily érzéstelenek.

De mit törődöm én mindezekkel! Csak az bántja lelkemet, hogy Akoleiának nincsen szíve. Az az van szíve, de ez ő szerinte csak egy huszár, a test szervezetének egy része, mely rendesen végzi a vér képződésének funkcióját és nem szorul össze, mint a föld lakosáé, ha két szerető kebel egymáshoz közeledik és a szemekből a sovargás delejes árama indul ki. Akoleia nem ismeri a szerelmet! Ő mindig józan és különösnek tartja kérdésemet, hogy miért hagyta el egyedül a várost. Nincs benne semmi a nőies félénkségből. Bátor, mint egy férfiú. Az az tulajdonképpen nincs is, mitől félne. Maga mondotta, hogy a Marson nem küzdenek az emberek egymás ellen. Itt nincsen háború, versengés. Csak ugyan csodálkozom azon, hogy az élet még nem szűnt meg közöttük. Hiszen annyira hiányzik életükből ama sok érdek, a mely bennünket munkára, tettekre ösztönöz.

Bármennyire is hangoztatta Akoleia a Mars lakóinak szabadságát és függetlenségét, mégsem tudtam teljesen a viszonyokhoz alkalmazkodni és a földön rémragadt szokásokat levetni.

— Legyen szíves majd kedves anyjának bemutatni, — mondottam udvariassággal de ő teljesen érzéketlen volt udvariasságom iránt.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Oszták miniszterek Budapesten.

Budapest, ápril. 9. (Saját tud. táv.) Bádoni Bilinszki és Glowe oszták miniszterek osztály főnökeikkel ma d. u. 4 órakor érkeznek Budapestre s holnap kezdik meg tanácskozásaikat.

Vilmos császár Bécsben.

Budapest, márcz. 9. (Saj. tud. táv.) Vilmos császár a jövő héten Bécsbe érkezik. Bánffy Dezső br. miniszterelnök is jelen lesz a német császár fogadtatásánál.

Kriegshammer beteg.

Budapest, április 9. (Saj. tud. táv.) Kriegshammer báró, közös hadügyminiszter, tegnap óta betegen fekszik, állapota most javult félben van s pár nap múlva föl is kél. Kriegshammer betegsége miatt a közös költségvetési tárgyalásokat nem Budapesten, hanem Bécsben a közös hadügyminiszter lakásán fogják folytatni.

Kasits Péter sajtópöre.

Budapest, ápril 9. (Saj. tud. táv.) Kasits Péter, nyug. állami miniszteritanácsost, Fejérváry és Gromon leleplezőjét, a Magyar Ujság munkatársa, Kabos Ede, erősen megtámadta, és árulónak nevezte, ki föllebb valóit demenciálta. Ezért Kasits sajtópört indított ellene, melyet Zsitvay Leó elnöklése mellett ma tárgyal a törvényszék. Kabos Edét dr. Guthi Soma védte. Kasitsot Barabás Béla képviselte. A perbeszéd után Kassits beszélt és Fejérváry bárót landsknechtnek mondta, a miért az elnök megróttá és megintette,

hogyan tartózkodjék ilyen kifejezésektől. Ezután Kabos Ede beszélt röviden. Az esküdték Kabos Edét tíz szóval kettő ellenében a rágalmazásban vétkesnek mondták. A törvényszék ezért Kabos Edét három napi fogházra és ötven forint pénzbüntetésre ítélte el.

Üldözött gróf.

Budapest, ápril 9. (Saját tud. távir.)
Borkowsky Dunin gróf, a kit családja öröklőnek mond, Budapestre érkezett és felkérte Visontay Soma drt, hogy ügyében segítségére legyen és megvédelmezze. Visontay Soma Rudnay főkapitányt értesítette, hogy a grófot a családja csak azért üldözi, hogy vagyonából kizárhassa. A főkapitány megígérte, hogy ha a gróf csak ugyan épelméjű, úgy semmi bántódása sem lesz.

Közgazdaság.

Kiegyezési tárgyalások.

A kiegyezési tárgyalásokról Budapestről sugalmazott cikket közöl a N. Fr. Pr., melyben a következőket fejt ki:

Közvetlenül húsvét után az osztrák miniszterek fontos tanácskozásokra fognak leutazni Budapestre. A megérkezés után, a mi e hó 9-ére van tervezve véve, ismét megkezdődnek a két kabinet között a kiegyezési tárgyalások. Meglehet, hogy ezek a tanácskozások megegyezésre fognak vezetni a két minisztérium között, a kiegyezés függő kérdéseire nézve, a szó szűkebb értelmében is, nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, hogy ezek a tárgyalások tulmennek a minisztériumok jogkörén s hogy főleg a két parlamentben uralkodó hangulatok és dispoziciók éppen nem alkalmasak arra, hogy a kiegyezési tárgyalások gyors befejezését megkönnyítsék. Ez áll főleg attól a pillanattól fogva, a melyben az osztrák kvótadeputáció nuncziuma Budapestre közteszólású lett. Budapestre a leghatározottabban kétségbevonják, hogy a kvótát a népesség arányában volna szabad megállapítani. A magyar kvótabizottságnak azon az ülésén, amelyet közvetlenül húsvét előtt tartott, ez az elkedvetlenkedés az osztrák kvótadeputáció nuncziuma miatt, kifejezést nyert. A nunczium felett nem tanácskozhattak, mert a substrátum hiányzott. A bizottság több tagja újabb statisztikai adatokat követelt, nemcsak arra nézve, mennyit veszített Magyarország eddig a fogyasztási adóknak jelenlegi rendezése mellett, hanem a lakosság egész gazdasági állapotára nézve is, s a minisztériumoknak egész erejét igénybe kell venni, hogy ezeket az adatokat idejében a bizottság rendelkezésére bocsáthassák.

A magyar kvótabizottságot legközelebb ismét egybehívják, hogy vele az osztrák nuncziumot tudassák és megállapítsák a vezéreszméit annak a propezióknak, a melyet erre a nuncziumra feleletül ki fognak dolgozni. Ugy látszik, hogy a bizottság tagjainak tulnyomó többsége az adózás eddigi kiszámítási módjához akar, mint alaphoz ragaszkodni; kivéve azokat az adókat, a melyek a két államban oly egyenlőtlenségek, hogy teljesen incommensurabilisak. Az osztrák nuncziumra tehát nagyon energikus felelet várható. Teljesen lehetetlen a politikai motívumokat elválasztani a kvótakérdéstől, bármennyire törekednek is az irányadó magyar politikusok, a kik a viszonyokat helyesen mérlegelik, a politikát elválasztani a közgazdaságtól. Nem azokat a motívumokat értjük, a melyek általában a dualizmussal, hanem azokat, a melyek a belső, parlamenti helyzettől és a nagy-kiterjedésű agitációval vannak összefüggésben. A magyar képviselőház haldoklik. Az ellenzék úgy mint a kormánypárt érzi az új választások szelét.

Az ellenzék ezt igen nagy szónoklatokkal adja tudtúl, a mi megakadályozza most, hat hónap múlva is, hogy a költségvetés tárgyalása befejeztessék. A többség is már a választási láz hatása alatt áll. Ezért most Magyarországon senki sem hiszi, hogy a

kvóta-kérdésben megegyezés jöhetne létre. Éppen egy komoly politikus sem gondol arra, hogy a koronára volna szabad háritani azt az ódiomot, hogy ő állapítsa meg a kvótát, a mire neki a törvény jogot ad. Nagyon is világosan kezdenek kidomborodni egy egyévig tartó provizórium körvonalai. Ha ez alatt sem jönne létre a két parlament között a megegyezés a kvóta-kérdésre vonatkozólag, a két kormányra hárul a kötelesség, hogy a megegyezés létrejötté érdekében az utat egyengesse. Ez a jelenlegi prognózis a kvótára vonatkozólag. Hogy a bank-kérdés megoldása milyen távolban van még, azt nem is kell mondani.

A dolgok illetően állása mellett egész jelentőségüket elvesztik azok az ügyek, a melyekkel a minisztereknek még foglalkozniuk kell. Ezek a kereskedelmi és földművelésügyi miniszterek ügykörébe tartoznak. Még a pénzügyi kérdések is, a melyeket ezelőtt diszkusszió ki-vül állóknak mondtak, komoly tárgyalásokat tehetnek szükségessé, mert éppen akkor, mikor a magyar pénzügyminiszter Bécsből hazautazott, kapta kézhez az osztrák pénzügyminiszter jegyzékét a fogyasztási adókról, a mely csak részben felel meg a magyarok óhajainak. Éppen így a valuta-kérdés folytatására nézve is széles ür tárong a minisztériumok között, tudniillik az ezüst-kurans kérdésében, a mely az egész akezióra a legnagyobb befolyással van, és a mely éppen azoknak a politikusoknak hozzájárulásától függ, a kik leginkább érdeklődnek a valuta-reform ügye iránt. Ettől eltekintve, nagy nehézségeket támasztott az, hogy az osztrák-magyar bank a két kormány propezióit többé-kevésbé visszautasította. A két pénzügyminiszternek meg kell állapítani azokat a módosztatokat és azt az időpontot, a melyek szerint és a mikor a bank képviselőivel szöbe-lileg fognak tárgyalni. A magyar pénzügyminiszter — hír szerint — annak a követelésénél, hogy a bank organizációja a paritás alapelve szerint alakítsák át, hivatkozni fog osztrák kollegájának jegyzékönvilleg megörökített fundamentális jelentőségű beleegyezésére.

A vám- és kereskedelmi szövetséget ismételtelen oly előrehaladott állapotban levőnek jeleztek, hogy már csak a szövegezés volna hátra. Ugy látszik itt sem jutottak még messzebb a kölesönös óhajoknál, dacára annak, hogy a miniszteri tárgyalások már meglehetősen hosszú ideje folynak. A kérdés csak az, hogy az alapul szolgáló megegyezésekhez a részletkérdések kidolgozásánál is ragaszkodni tudnak-e. A függőben levő kérdések alapos ismerői ebben nagyon kételkednek. Bécsben megállapodtak arra nézve, hogy az állategészségügyi határozmányokat nem fogják külön szerződésben megállapítani, hanem a vám- és kereskedelmi szerződésnek állategészségügyi rendőri szakaszába fogják felvenni. A dolog lényegén ez mit sem változtat. Az osztrák kormány Magyarországnak erre vonatkozó óhajai iránt nagy előzetkenységet tanúsított volna, de az osztrák korona tartományok autonómhatóságai még mindig utjában állanak annak, hogy ez a kérdés egységesen és szilárd formában megoldassék s egész mostig még nem talált a kormány olyan módust, hogy ezen tulthette volna magát. Az osztrák központi kormány nincs abban a helyzetben, hogy magára vehetné annak az ódiomát, hogy az autonóm tartományi kormányoknak olyan állategészségügyi rendelkezéseit, a melyek esetleg megkárosítják Magyarországot, megszüntesse. Tényleg és véglegesen létrejött a megegyezés az ugynevezett tiroli gabonailletékre vonatkozólag, a mely ellen a magyar képviselőházban annyi támadást intéztek. Az osztrák kormány elvben hozzájárult ahhoz, hogy ezért remediumot fog szerezni. Éppen így elvben biztosították azt, hogy a szállításokból nem fogják az egyik vagy a másik állam polgárait kizárni csak azért, mert az illetők osztrákok vagy magyarok. A vasuti tarifák kérdésében sem jutottak, úgy látszik, tovább, mint addig, hogy a német kereskedelmi szerződésnek erre vonatkozó határozatait bevették a vám- és kereskedelmi szerződésbe. Alapos tanulmányokat végeztek erre vonatkozólag és ezeknek eredményét a magyar kormány egy jegyzék alakjában a napokban fogja Bécsbe küldeni.

Ha jól vagyunk értesülve, akkor ebben a jegyzékben a déli vasut államosítása is jelen-

tékeny szerepet játszik. A magyar miniszterek elismerték ugyan az osztrák miniszteriumnak azt a jogát, hogy az osztrák vonalak államosításánál önállóan járjanak el, de csak most formulázták azokat a feltételeket, a melyek mellett ezt megengedik. Ezek a feltételek tarifális és pénzügyi jellegűek. Magyarországnak semmi érdeke sincs a déli vasut államosításában, sőt ha a társaság esetleg akarja, nem fogja elle-nezni, hogy a magyar hálózaton az üzemet ön-állóan is tovább vezesse. Ebben az esetben azonban a társaságnak oly pénzügyi garancziákat kellene kapnia, a melyek neki lehetővé tennék, hogy Magyarországnak ne csak azokat a tarifális kedvezményeket adhassa meg, a melyek az államosítás esetén maguktól bekövetkeznek. Éppen úgy, mint már régebben, szöbake-rült most a vételár-hátralék, valamint annak az összegnek garantálása, a melylyel Olaszország tartozik a társaságnak. Ugy látszik azonban, hogy az osztrák kormány ez alkalommal a maga számára csak azt a jogot akarja biztosítani, hogy a déli vasut-kérdésben önállóan járhatson el, a nélkül, hogy a déli vasut osztrák vonalainak államosítását a legközelebbi jövő kérdésének tekintené.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. április 9-én.

Magyar aranyjárdék 4%	122.50
Magyar koronajárdék	98.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	123.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérési jog megváltási kötvény	100.10
Hervát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyereség sorsjegy-kölcsön	160.—
Tiszasabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	142.—
Osztrák járdék papírban	100.75
Osztrák járdék ezüstben	100.75
Osztrák járdék aranyban	122.25
Osztrák korona járdék	101.—
1860. osztrák államsorsjegyek	147.25
Osztrák magyar bankrészvény	980.—
Magyar hitelbank részvény	433.50
Osztrák hitelintézeti részvény	375.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	350.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	955.—
Német birodalmi márka	58.85
London vista	120.60
Páris vista	47.82
20 márkás arany	11.75

Terménytőzsde.

Budapest, április 9.

B u z a tavaszra, bácskai	7.01
» tavaszra, északi	7.03
» szeptember-októberre, bácskai	7.74
» szept.-okt.-re északi	7.76
R o z s tavaszra, bácskai	6.44
Rozs tavaszra, északi	6.46
T e n g e r i június-júliusra, bácskai	0.—
» jun.-jul.-ra, északi	0.—
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.80
» aug.-szept.re, északi	10.90

Bécs, április 9.

B u z a tiszai	7.35—7.65
» bányási	7.10—7.50
» bácskai	7.10—7.45
» szokványáru őszre	7.25—7.26
» szokványáru tavaszra	7.06—7.08
R o z s tiszavidéki	6.85—7.05
» szokványáru őszre	6.16—6.18
» szokványáru tavaszra	6.67—6.69
T e n g e r i magyar	4.60—4.70
Z a b, magyar kereskedelmi	6.70—6.80

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

Köszegen

Dr. Dreiszker J. sanatoriuma és vizgyógyintézete

márczius hó 30-tól nyitva.

Rendszer: PRIESNITZ és KNEIPP.

Villanyozás, massage, gyógytornászat,
diätetikai eljárás.
Teljes ellátás.

Igen mérsékelt ár. Gondos orvosi felügyelet.

Prospektus ingyen.

Az igazgatóság.

Magyarországon: Budapest, Török József király-
cs. István, Gálka A., Budai Emil, Városi-kör 9. Bertyán
mezonyai I., Abony, Lukács Gy. Apátin, Kátai Th. Apáczs,
mony Antal, Árad, Hód Lajos, Kiss István, Schäfer A. Aranyos-
rét, Bittó Károly, Ászód, Dézsa A. Baja, Hollós József, Nagy-
rőd, Bendaipál, Antó András, Baranyai-Selye, Ujvári F. Barcs,
Sándor, Béla, Tünnor János, Bertyó-Tiflun, Tamási Cs.
cske, Gölner Károly, B-Gsaba, Varsány, B-Gyarmat, Cserevnyák
K., Kanizs Gőm, B-Mágocs, Szép Géza, B-Gyarmat, Buryis A.
nyhárd, Kramlín József, Rávin, Meisl F. Czegléd, Bolus Ld.,
Jai, Csáková (Temes), Tódy Sándor, Csenei, Rüdner J. Csep-
cs, Kokas Mihály, Cs-Széneg, Barta T. Debrecen, Gülti Nán-
or, Tóth Fela. Mihalovics István, Dr. Rotschnack Emil, Tamassy
tis, Botta, Braumüller K., Bisszegh, Vaday Ignác, Dobson,
röcher, Bodova, Kós József, Domszma, Karsay Emlő, Duna-
tál, Nándi Pál, Enyingi, Adler Emil, Eperges, Makovitsky,
Moriz István, Fér, Iradamas barátok, Köllner L. Gyevogy,
Bath L. Emíliahyalvá, Matray István, Ersekújvár, Mészáros, Felka,

tanácsnok,
árverelő 'küldöttségi elnök

3-3

301 28—36

Óvás! Lelkiismeretlen hamisítók megkísérlették csekélyebb értékű praeparatumokat ugyanazon, vagy hasonló név alatt áruba bocsátani azokat valódi **Mario** czei gyomorsepenként eladni. **Mindenkinek óva** intünk ezen hamisítványok megvásárlásától, nehogy azok használata káros következményeket vonjon maga után.